

Доопрацьований 19.02.2024

ПРОЄКТ № 1900

КРОПИВНИЦЬКА МІСЬКА РАДА

Р І Ш Е Н Н Я

ДЕВ'ЯТОЇ СЕСІЇ ВОСЬМОГО СКЛИКАННЯ

від « ____ » _____ 2024 року

№ _____

Про перейменування вулиць, провулків, тупиків, проїзду

Керуючись статтями 140, 146 Конституції України, статтею 25 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», статтею 8 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» та враховуючи рекомендації міської топонімічної комісії при Виконавчому комітеті Кропивницької міської ради від 19 січня 2024 року, Кропивницька міська рада

В И Р І Ш И Л А:

1. Перейменувати вулиці, провулки, тупики, проїзд м. Кропивницького та селища Нового Кропивницької міської територіальної громади згідно з додатками 1, 2.

2. Об'єднати вулицю Бехтерева у провулок Бехтерева, що розташовані у селищі Новому Кропивницької міської територіальної громади, та перейменувати на вулицю Валентини Радзимовської.

3. Департаменту містобудування та земельних ресурсів Кропивницької міської ради провести відповідні роботи, пов'язані з перейменуванням вказаних вулиць, провулків, тупиків, проїзду.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань місцевого самоврядування, прав і свобод людини, депутатської етики та регламенту, секретаря міської ради О.Колюку.

Секретар міської ради

Олег КОЛЮКА

Додаток 1
до рішення Кропивницької міської ради
« ____ » _____ 2024 року № ____

ПЕРЕЛІК

вулиць, провулків, тупиків, проїзду м. Кропивницького Кропивницької міської територіальної громади, які перейменовуються

вулиця Василя Жуковського	вулиця Олександра Кониського
провулок Ватутіна	вулиця Гурбенська
тупик Ватутіна	тупик Санаторний
вулиця Верещагіна	вулиця Ніла Хасевича
провулок Грибоедова	провулок Андрія Надєждіна
вулиця Грузовий двір	вулиця Вантажний Двір
провулок Донський	провулок Михайла Красовського
провулок Желтовського	провулок Петра Болбочана
вулиця Казанська	вулиця Леся Курбаса
провулок Казанський	провулок Леся Курбаса
проїзд Казанський	проїзд Леся Курбаса
вулиця Короленка	вулиця Героїв-земляків
провулок Короленка	провулок Героїв-земляків
провулок Костянтина Заслонова	провулок Ганни Барвінок
тупик Костянтина Заслонова	тупик Братиславський
вулиця Красноярська	вулиця В'ячеслава Шкоди
вулиця Менделєєва	вулиця Академіка Доленка
провулок Молодогвардійський	провулок Миколи Вінграновського
провулок Мурманський	провулок Чернівецький
тупик Овражний	тупик Яружний
провулок Першотравневий	провулок Христини Алчевської
вулиця Пугачова	вулиця Сергія Параджанова
провулок Пугачова	провулок Сергія Параджанова
провулок Рибачий	провулок Софії Окуневської
тупик Рибачий	тупик Харківський
провулок Руднева	провулок Федора Плотніра
вулиця Світлогорська 2-а	вулиця Великобалківська
вулиця Седова	вулиця Наталії Ужвій
провулок Сибірський	провулок Бориса Лятошинського
провулок Сурикова	провулок Сергія Шаповалова
провулок Толбухіна	провулок Терентія Уманського
провулок Уляни Громової	провулок Христини Сушко
провулок Успенського	провулок Баштанський
вулиця Чайковського	вулиця Алли Горської

провулок Чайковського	вулиця Амвросія Ждахи
вулиця Чехова	вулиця Миколи Зерова
вулиця Чкалова	вулиця Віктора Похиленка
провулок Шишкіна	провулок Михайла Бойчука

Додаток 2
до рішення Кропивницької міської ради
« ____ » _____ 2024 року № _____

ПЕРЕЛІК
вулиць селища Нового Кропивницької міської територіальної громади,
які перейменовуються

вулиця Матвієнка	вулиця Василя Кричевського
вулиця Ползунова	вулиця Просвіти
вулиця Радужна	вулиця Райдужна

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту № 1900 рішення Кропивницької міської ради
«Про перейменування вулиць, провулків, тупиків, проїзду»

1. Нормативно-правове регулювання.

Проєкт рішення розроблено керуючись статтями 140, 146 Конституції України, статтею 25 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», статтею 8 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій».

2. Обґрунтування необхідності прийняття рішення.

З метою очищення публічного простору від російських, радянських та імперських топонімів у Кропивницькій міській територіальній громаді відбувається процес перейменування вулиць, пов'язаних з державо-агресором. Починаючи з 2022 року на території громади перейменовано 168 об'єктів топоніміки.

Питання зміни назв вулиць було опрацьовано виконавчими органами міської ради, міською топонімічною комісією при Виконавчому комітеті Кропивницької міської ради.

Враховуючи підсумки електронних консультацій з громадськістю на платформі Е-Дет, пропозицій від жителів міста члени комісії рекомендували до перейменування вулиці, провулки, тупики, проїзд міста Кропивницького та селища Нового Кропивницької міської територіальної громади згідно з додатками.

3. Ціль прийняття рішення.

Деколонізація топоніміки в Кропивницькій міській територіальній громаді та увіковічення пам'яті про визначні історичні події України, відомих діячів шляхом перейменування вулиць в територіальній громаді.

4. Результати розгляду на постійних комісіях та виконавчим комітетом.

Проєкт рішення вноситься на розгляд постійних комісій міської ради, погоджено рішенням Виконавчого комітету Кропивницької міської ради від 13.02.2024 № 100.

5. Фінансово-економічне обґрунтування проєкту.

Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів з бюджету Кропивницької міської територіальної громади.

Вулиці Кропивницької міської територіальної громади, що перейменовуються, та напрацьовані нові назви до них

№ з/п	Тип вулиці	Назва вулиці, яка пропонується для перейменування	Мікрорайон міста, характеристика вулиці (мала – до 300 м, розташовано до 20 садиб; середня – до 800 м, розташовано до 50 садиб; велика – більше 800 м)	Підстава для перейменування	Нова назва що пропонується ініціатор	Обґрунтування нової назви
1 2	вулиця провулок	<u>об'єднати</u> Бехтерева Бехтерева	смт Нове, середній	Володимир Михайлович Бехтерев (1857, село Соралі, Слабузький повіт, Вятська губернія, російська імперія - 1927, Москва), російський невролог, психіатр, психолог, морфолог і фізіолог нервової системи, доктор медицини (1881 рік), професор (1885), Заслужений діяч науки РРФСР (1927). Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка.	вулиця Валентини Радзимовської ГО «Асоціація жінок України «Дія»» Кропивницький»	Валентина Радзимовська (1886 – 1953 рр.) - українська дослідниця біології та медицини, лікарка, засновниця української школи фізіологів та біохіміків, громадсько-політична діячка, професорка Київського інституту народної освіти, Мелітопольського педагогічного інституту, Університету УНРРР та Українського технічно-господарського інституту в Мюнхені. Навчалася на природничих жіночих курсах у Петербурзі, закінчила медичне відділення Київських вищих жіночих курсів. Працювала в Київському медичному інституті. Захистила докторську дисертацію з фізіології та біохімії. Керувала відділом у Туберкульозному інституті та інших патологій, дитячу фізіологію. За участь у Спілці визволення України у 1930-х роках учену репресували, проте це не зупинило жінку. Валентина Радзимовська стала авторкою понад 60 праць із біохімії, патофізіології, педіатрії, психоневрології, фізіології та фізіотерапії. Згодом, була звільнена. За німецької окупації 1941—1944 років працювала в навчальних і медичних установах Києва та Львова. Також учена детально вивчала туберкульоз та його лікування у дітей. Пізніше Валентина Радзимовська переїхала до Німеччини, де стала професоркою і керівницею кафедри фізіології Інтернаціонального Університету в Мюнхені. Потім науковиця опинилася у США і продовжила свою наукову діяльність
3	вулиця	Василя Жуковського	Катранівка, велика	Василь Андрійович Жуковський (1783, село Мішенське, Бельовський повіт, Тульська губернія — 1852, Баден, Німецький союз) — російський поет, один із основоположників романтизму в російській поезії, літературний критик, педагог. У 1817—1841 роках учитель російської мови великої княгині, а відтак імператриці Олександри Федорівни та наставник цесаревича Олександра Миколайовича. Таємний радник (1841). Автор державного гімну Російської імперії «Боже, Царя храни!», літературний наставник О.Пушкіна.	вулиця Олександра Кониського міська топонімічна комісія	Кониський Олександр Якович (1836, с.Переходівка (нині Ніжинський район — 1900, Київ) — український перекладач, письменник, видавець, лексикограф, педагог, громадський діяч ліберального напрямку. Літературні псевдоніми О. Верниволя, Ф. Горовенко, В. Буркун, Перебендя, О. Хуторянин та інші (всього близько 150). Професійний адвокат, педагог, журналіст. Автор слів пісні «Молитва за Україну», перекладу «Щоденника» Т. Г. Шевченка.
4	провулок	Ватутіна	Пермський, великий	Ватутін Микола Федорович (1901, Воронізька обл. – 1944, Київ) - радянський воєначальник, генерал армії, Герой Радянського Союзу. Один з 4-х командувачів фронтами, загиблих у роки Другої світової війни. Член Ревізійної Комісії КП України в 1940—1944 р. Член РКП—ВКП. Брав участь у встановленні радянської влади в Україні. Навчався у Полтавській піхотній школі, в складі якої брав участь у бойових діях проти повстанської армії Н.Махна в районі міст Луганськ і Старобільськ	вулиця Гурбенька міська топонімічна комісія	Бій під Гурбами — найбільший в історії бій між військами НКВС СРСР і силами УПА, що відбувся з 21 по 25 квітня 1944 року біля урочища Гурби на півдні Здолбунівського району й охопив частину сучасних Дубенського та Острозького районів Рівненщини і Кременецького та Шумського районів Тернопільщини. Закінчився тактичною перемогою радянських військ та виходом з оточення українських повстанців. Після бою переможці спалили навколишні села Гурби та Антонівці, а жителів вивезли. Кількість загиблих військових і цивільних осіб точно не встановлена. На думку деяких істориків, головною причиною, яка призвела до бойових дій під Гурбами, став замах вояків УПА на командувача 1-м Українським фронтом Миколу Ватутіна. Василь Кук у своєму інтерв'ю О.Гогуну зазначив, що УПА втратила не більше 100 людей, а вбили повстанці 900 радянських солдатів і ще стільки ж поранили. НКВС захопило до полону близько 100 вояків УПА, здебільшого простих селян, які допомагали повстанцям у цьому бою. Після страшних катувань усіх полонених стратили. Близько тисячі радянських солдатів загинули, ще кілька сотень померли від поранень. Командування УПА на болюсному прикладі цього бою змінило тактику ведення війни. Групам УПА-Захід та УПА-Північ було наказано розподілити свої сили на групи по 2-3 сотні та відступити до Карпат або густіших лісів. Після битви під Гурбами Західну Україну захлинула хвиля арештів та розстрілів.

5	тупик	Ватутіна	Пермський, малий	Ватутін Микола Федорович (1901, Воронізька обл. – 1944, Київ) - радянський воєначальник, генерал армії, Герой Радянського Союзу. Один з 4-х командувачів фронтами, загинув у роки Другої світової війни. Член Ревізійної Комісії КП України в 1940—1944 р. Член РКП—ВКП. Брав участь у встановленні радянської влади в Україні. Навчався у Полтавській піхотній школі, в складі якої брав участь у бойових діях проти повстанської армії Н.Махна в районі міст Луганськ і Старобільськ	тупик Санаторний міська топонімічна комісія	Поруч розташований провулок Санаторний
6	вулиця	Верещагіна	с.Гірниче, середня	Верещагін Василь Васильович (1842, Череповець, Новгородська губернія, російська імперія — 1904, біля Порт-Артура) — російський художник-баталіст.	вулиця Ніла Хасевича міська топонімічна комісія	Хасевич Ніл Антонович (1905, Дюксин, Рівненський повіт, Волинська губернія, нині, Рівненська область —1952, Сухівці, Рівненська область) — український художник, графік, активний громадський і політичний діяч, член ОУН і УГВР. Лицар Срібного Хреста Заслуги та медалі «За боротьбу в особливо важких умовах».
7	провулок	Грибосдова	Пермський, середній	Грибосдов Олександр Сергійович (1795, Москва - 1829, Тегеран) —російський дипломат, поет, драматург піаніст, композитор, дворянин. Статський радник (1828) .	провулок Андрія Надєждіна Музей мистецтв	Надеждін Андрій Михайлович (19 червня 1963, Верхня Хортиця — 19 жовтня 2022, Кропивницький) – український художник, мистецтвознавець і педагог; член Спілки художників України (з 1990 року).
8	вулиця	Грузовий двір	Солодка Балка, середня	російзм	вулиця Вантажний Двір міська топонімічна комісія	
9	провулок	Донський	В.Балка, малий	Дон - річка на території рф	провулок Михайла Красовського Сінченко Дмитро	Красовський Михайло Якович (1878, Єлисаветград Херсонської губернії - ?). Закінчив Єлисаветградську класичну гімназію, Київське піхотне юнкерське училище (у 1903 році), вийшов підпоручиком до 7-го Красноярського резервного батальйону. Згодом перевівся до 27-го Східно-Сибірського стрілецького полку, у складі якого брав участь у Російсько-японській війні. Був поранений, за бойові заслуги позачергово був підвищений до рангу поручика. Закінчив Імператорську Миколаївську військову академію за 1-м розрядом (у 1914 році). Брав участь у Першій світовій війні. У 1917 році — в. о. начальника штабу 47-го армійського корпусу. Останнє звання у російській армії — підполковник. В українській армії з 20 березня 1918 року: начальник штабу 7-ї пішої дивізії Армії УНР, згодом — Української Держави. З 28 грудня 1918 року — начальник штабу Холмсько-Галицького фронту Дієвої Армії УНР. З березня 1919 року — помічник начальника Головного управління Генерального штабу Дієвої Армії УНР
10	провулок	Желтовського	В.Балка, малий	Желтовський Василь Максимович (1895, с. Желтовське Тобольського повіту - 1921, с. Самарове (нині район міста Ханті-Мансійська) - сибірський селянин, один із керівників антибільшовицького повстання в Західному Сибіру. Учасник Першої світової війни, фельдфебель. На початку 1921 р. служив діловодом військомату Кугаської волості та мав середняцьке селянське господарство. Можливо, належав до партії соціалістів-революціонерів (есерів). Під час селянського повстання на початку 1921 року став одним із головних військових керівників повстанців Тобольського повіту та фактичним керівником (начальником гарнізону) міста.	провулок Петра Болбочана міська топонімічна комісія	Болбочан Петро Федорович (1883 с.Геджев, Хотинський повіт, Бессарабська губернія - 1919, с. Балин, Подільська губернія, УНР) — український військовий діяч, полковник Армії УНР, очільник Кримської операції протибільшовиків з метою встановлення на території півострова української влади та взяття під контроль Чорноморського флоту. Учасник радянсько-української війни, антигетьманського повстання. З листопада 1918 року по січень 1919 року Болбочан керував Оборonoю північно-східної України.
11	вулиця	Казанська	Правобережна Лелеківка, велика	Казань – місто в росії, столиця Татарстану	вулиця Леся Курбаса міська топонімічна комісія	Леся Курбас (повне ім'я — Олександр-Зенон Степанович Курбас; (1887,Самбір, Королівство Галичини та Володимирії, Австро-Угорщина — 1937, Сандармох) — український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист, перекладач. Представник розстріляного відродження. Народний артист Української РСР (1925). Засновник театру «Березіль». Жертва сталінських репресій.

12	провулок	Казанський	Правобережна Лелеківка, малий	Казань – місто в росії, столиця Татарстану	провулок Леся Курбаса міська топонімічна комісія	Леся Курбас (повне ім'я — Олександр-Зенон Степанович Курбас; (1887,Самбір, Королівство Галичини та Володимирії, Австро-Угорщина — 1937, Сандармох) — український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист, перекладач. Представник розстріляного відродження. Народний артист Української РСР (1925). Засновник театру «Березиль». Жертва сталінських репресій.
13	проїзд	Казанський	Правобережна Лелеківка, малий	Казань – місто в росії, столиця Татарстану	проїзд Леся Курбаса міська топонімічна комісія	Леся Курбас (повне ім'я — Олександр-Зенон Степанович Курбас; (1887,Самбір, Королівство Галичини та Володимирії, Австро-Угорщина — 1937, Сандармох) — український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист, перекладач. Представник розстріляного відродження. Народний артист Української РСР (1925). Засновник театру «Березиль». Жертва сталінських репресій.
14	вулиця	Короленка	Н.Миколаївка, велика	Володимир Галактіонович Короленко (1853, Житомир — 25 грудня 1921, Полтава) — російський письменник українсько-польського походження,журналіст,публіцист, літературний редактор та громадський діяч. Попри українське походження своєю батьківщиною Короленко вважав Росію. Україна для нього була тільки географічним поняттям. Будь-які прагнення українців до відділення від імперії відкидав та не допускав думки про можливість існування незалежної Української держави. Він був впевненим, що вона здатна існувати автономно, але будучи частиною росії. 2002 року в москві побачила світ книжка Володимира Короленка з промовистою назвою «Была бы жива Россия». До неї ввійшли невідомі публікації письменника останніх років його життя.	вулиця Героїв-земляків міська топонімічна комісія	На честь полеглих Героїв-земляків, які загинули в російсько-українській війні.
15	провулок	Короленка	Н.Миколаївка, малий	Володимир Галактіонович Короленко (1853, Житомир — 25 грудня 1921, Полтава) — російський письменник українсько-польського походження, журналіст,публіцист, літературний ред.*-актор та громадський діяч. Попри українське походження своєю батьківщиною Короленко вважав Росію. Україна для нього була тільки географічним поняттям. Будь-які прагнення українців до відділення від імперії відкидав та не допускав думки про можливість існування незалежної Української держави. Він був впевненим, що вона здатна існувати автономно, але будучи частиною росії. 2002 року в москві побачила світ книжка Володимира Короленка з промовистою назвою «Была бы жива Россия». До неї ввійшли невідомі публікації письменника останніх років його життя.	провулок Героїв-земляків мешканці провулка Короленка	На честь полеглих Героїв-земляків, які загинули в російсько-українській війні.
16	провулок	Костянтина Заслонова	Н.Миколаївка, малий	Заслонов Костянтин Сергійович (1902-1942) радянський партизан у роки Німецько-радянської війни. Командир партизанського загону і бригади, з жовтня 1942 року, командувач усіма партизанськими силами оршанської зони. Герой Радянського Союзу (1943, посмертно). Співробітник НКВС.	провулок Ганни Барвінок міська топонімічна комісія	Білозерська-Куліш Олександра Михайлівна, відома як Ганна Барвінок та А. Нечуй-Вітер (1828, Борзна або хутір Мотронівка, нині у складі с. Оленівка, Ніжинський район, Чернігівська область — 1911, Мотронівка) — українська письменниця, фольклористка, мемуаристка та хранителька літературної спадщини свого чоловіка Пантелеймона Куліша.
17	тупик	Костянтина Заслонова	Н.Миколаївка, малий	Заслонов Костянтин Сергійович (1902-1942) радянський партизан у роки Німецько-радянської війни. Командир партизанського загону і бригади, з жовтня 1942 року, командувач усіма партизанськими силами оршанської зони. Герой Радянського Союзу (1943, посмертно). Співробітник НКВС.	тупик Братиславський міська топонімічна комісія	Знаходиться біля вулиці Братиславської
18	вулиця	Красноярська	Завадівка, мала	центр Красноярського краю, росія	вулиця В`ячеслава Шкоди міська топонімічна комісія	Шкода В`ячеслав Євгенович (1929 —2011) знам'янський історик-красзнавець, шевченкознавець, громадський діяч, почесний громадянин міста Знам'янки, нащадок шевченківського роду, член Історичного клубу «Холодний Яр», організатор знам'янських делегацій до Холодного Яру впродовж 15 років,почесний козак Чорноліського полку, лауреат премії імені Володимира Винниченка, лауреат обласної красназвочі премії імені Володимира Ястребова, лауреат державної красназвочі премії імені Дмитра Яворницького.

19	вулиця	Матвієнка	сmt. Нове, середня	Яша Матвієнко (Матвієнко Яків Свиридович) – (1927 – 1943), піонер - партизан – зв'язковець з с. Підлісного Олександрівського району Кіровоградської області. Разом з товаришем Федею Шепелем були пастухами лісгоспу, тримали зв'язок з партизанами. Давали їм відомості про пересування німецьких військ, про місце розташування німецьких частин, про облави, які готувалися на 26 жовтня 1943 року. Хлопці були схоплені окупантами в лісі та страчені. Нагороджений медаллю «Партизану Вітчизняної війни» II ступеня (посмертно) Образ активно використовується в російській пропаганді як приклад залучення дітей, підлітків у військових конфліктах.	вулиця Василя Кричевського міська топонімічна комісія	Кричевський Василь Григорович (1872, с. Ворожба, Лебединський повіт, Харківська губернія — 1952, Каракас, Венесуела) — український художник, архітектор, графік, творець стильового напрямку Український архітектурний модерн, засновник української професійної університетської архітектурної та художньої освіти. Побіч малярства, у якому В.Кричевський був типовим представником ліричного («українського імпресіонізму»), графіки, де він пов'язував сучасність із здобутками книжкових прикрас 17—18 ст., виконавши в цьому дусі, між іншими цінними працями, проєкт прийнятого Центральною Радою українського державного герба, його вважають творцем нового українського стилю в архітектурі
20	вулиця	Менделєєва	Н.Балашівка, велика	Дмитро Іванович Менделєєв (1834, Тобольськ — 1907, Санкт-Петербург) — російський хімік, один з авторів періодичної таблиці хімічних елементів.	вулиця Академіка Доленка міська топонімічна комісія	Григорій Назарович Доленко (24 лютого 1917, с. Гаївка — 16 грудня 1990, Львів) — український геолог та геофізик, Академік НАН України (1979). Народився у с. Гаївка, тепер Кропивницького району Кіровоградщини
21	провулок	Молодогвардійський	В.Балка, малий	«Молода гвардія» — молодіжна комсомольська антинацистська підпільна організація, яка діяла у Сорокиному (тоді Краснодон) у період німецько-радянської війни	провулок Миколи Вінграновського міська топонімічна комісія	Вінграновський Микола Степанович (1936, Первомайськ, Одеська область — 2004, Київ) — український письменник-шістдесятник, режисер, актор, сценарист і поет. Лавреат Національної премії України імені Тараса Шевченка (1984).
22	провулок	Мурманський	Лівобережна Лелеківка, малий	місто в рф	провулок Чернівецький міська топонімічна комісія	м. Чернівці — історична столиця Буковинського краю
23	тупик	Овражний	В.Балка, малий	російзм	тупик Яружний міська топонімічна комісія	
24	провулок	Першотравневий	Пермський, середній	Свято було офіційно впроваджене при більшовиках. На першотравневих демонстраціях трудящі СРСР висловлювали свою солідарність з революційною боротьбою трудящих капіталістичних країн, з національно-визвольним рухом, рішучість віддати всі сили у боротьбі за мир, за побудову комуністичного суспільства. У 2017 році Верховна Рада України внесла зміни до статті 73 Кодексу законів про працю України, відповідно до яких «День міжнародної солідарності трудящих» було перейменовано на «День праці».	провулок Христини Алчевської ГО «Асоціація жінок України «Дія». Кропивницький»	Алчевська Христина Данилівна (1841-1920рр.) – українська педагогиня, письменниця, драматургиня, прозаїк та поетеса, організаторка народної освіти, засновниця Харківської жіночої недільної школи. В школі правознавство, географію, історію України, письмо, математику, фізику та хімію викладала з колективом педагогів-сподвижників — безкоштовно працювало понад 100 вчителів. У 1879 році відкрила ще одну школу в селі Олексіївка (нині у складі Перевальського району Луганської області), навчання в якій вели українською мовою. Широко популяризувала українську мову, народну пісню, творчість Тараса Шевченка, наочне навчання, започаткувала метод бесіди, пояснювального та позакласного читання, центром якого була шкільна бібліотека, а також запровадила педагогічні щоденники, куди записувалися спостереження за розвитком психіки учнів. Христю Алчевську вважають справжньою бунтаркою того часу. Адже попри заборону, читала учням українські книжки; брала активну участь в організації й проведенні мітингів і страйків учнів середніх шкіл, мала зв'язки з підпіллям. Протягом тривалого періоду ця робота була виключно культурницькою, спрямовувалася на формування знань з рідної мови, літератури, історії, прищеплення любові до України. Залишила величезну рукописну спадщину (близько 4 тисяч творів), значна частина якої зберігається у відділі рукописів Інституту літератури НАН України та у Національній бібліотеці ім. В. Вернадського.
25	вулиця	Ползунова	сmt. Нове, велика	Ползунов Іван Іванович (1728, Єкатеринбург — 1766, Барнаул) — російський шахтар і винахідник . Йому приписують створення перших парових двигунів у Росії, і перших двоциліндрових двигунів у світі. До міста стосунку не має.	вулиця Просвіти міська топонімічна комісія	Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка (колишнє Товариство «Просвіта») — українська громадська організація культурно-освітнянського спрямування. Веде діяльність як в Україні (історичній і сучасній), так і в осередках української діаспори.

26	вулиця	Пугачова	Пермський, мала	Пугачов Омелян Іванович (1742 —1775, Москва) — донський козацький отаман, один із керівників селянської війни на землях Російської імперії у 1773–1775 років	вулиця Сергія Параджанова міська топонімічна комісія	Параджанов Сергій Йосипович (9 січня 1924, Тбілісі, ЗРФСР — 20 липня 1990, Єреван, Вірменська РСР) — український та вірменський кінорежисер, сценарист, композитор. Один із представників хвилі «українського поетичного кіно». Започаткував в українському образотворчому мистецтві жанр колажу. Відомий, як режисер кінострічки «Тіні забутих предків» заснованої на одноіменній повісті Михайла Коцюбинського. Народний артист УРСР (1990, посмертно). Політв'язень СРСР (1973 — 1977).
27	провулок	Пугачова	Пермський, малий	Пугачов Омелян Іванович (1742 —1775, Москва) — донський козацький отаман, один із керівників селянської війни на землях Російської імперії у 1773–1775 років	провулок Сергія Параджанова міська топонімічна комісія	Параджанов Сергій Йосипович (9 січня 1924, Тбілісі, ЗРФСР — 20 липня 1990, Єреван, Вірменська РСР) — український та вірменський кінорежисер, сценарист, композитор. Один із представників хвилі «українського поетичного кіно». Започаткував в українському образотворчому мистецтві жанр колажу. Відомий, як режисер кінострічки «Тіні забутих предків» заснованої на одноіменній повісті Михайла Коцюбинського. Народний артист УРСР (1990, посмертно). Політв'язень СРСР (1973 — 1977).
28	вулиця	Радужна	смт. Нове, середня, в районі нової садибної забудови	росіізм	вулиця Райдужна міська топонімічна комісія	
29	провулок	Рибачий	В.Балка, малий	росіізм	провулок Софії Окуневської ГО «Асоціація жінок України «Дія». Кропивницький»	Окуневська Софія Атанасівна (1865-1926 рр.) – українська лікарка, освітянка, феміністка та ерудитка. Перша випускниця університету і перша жінка-лікарка в Австро-Угорщині. Першою в Галичині і Австро-Угорщині почала використовувати променеву терапію в боротьбі з онкологією ¹ . Уперше в Західній Україні організувала курси для сестер милосердя, курси акушерок, співініціювала створення першої лікарської профспілки. Уклала словник української медичної термінології. Перша гінекологиня в Галичині, відкрила власну лікарську практику, поміж того практикувала у Львові, Швейцарії, Чехії, австрійських таборах Першої світової.
30	тупик	Рибачий	В.Балка, малий	росіізм	тупик Харківський міська топонімічна комісія	Розташований поруч з вулицею Харківською.
31	провулок	Руднева	Катранівка, малий	Руднев Микола Олександрович - радянський військовий діяч учасник встановлення радянської влади в Україні. Командував полком при спільному із загонами Червоної гвардії нападі на найважливіші об'єкти Харкова та роззброєнні українських військ Центральної ради	провулок Федора Плотніра міська топонімічна комісія	Плотнір Федір Миколайович (1918, с. Нова Прага, Олександрійський повіт Херсонської губернії - 2011, с. Нова Прага Олександрійський район Кіровоградської області) — краєзнавець, літописець Нової Праги. Створив унікальну приватну бібліотеку. Автор книг «Петриківські бувальщини» (2000), «Новопразький літопис» (2002), «Наші земляки» (2004). Лауреат обласної краєзнавчої премії ім. В. Ястребова. Нагороджений орденом Богдана Хмельницького.
32	вулиця	Світлогорська 2-а	В.Балка, мала	Світлогорськ - місто-в росії	вулиця Великобалківська міська топонімічна комісія	Велика Балка — один з мікрорайонів міста Кропивницького, що розташований у південно-східній частині міста. Поруч розташований провулок Великобалківський.
33	вулиця	Седова	В.Балка, середня	Георгій Якович Седов (1877, хутір Крива Коса, нині – селище Седове в Новоазовському районі Донецької області — 1914, острів Рудольфа, Архангельська губернія) — гідрограф, полярний дослідник, старший лейтенант. Організатор невдалої експедиції до Північного полюса, під час якої помер, не досягнувши заявленої мети, пройшовши приблизно 200 кілометрів з необхідних 2000 км. Виходець з рибальської сім'ї, офіцер військово-морського флоту (старший лейтенант), дійсний член Російського географічного товариства, почесний член Російського астрономічного товариства. У радянський час діяльності Седова приділялася особлива увага, оскільки він був вихідцем з найбідніших верств народу.	вулиця Наталії Ужвій міська топонімічна комісія	Ужвій Наталія Михайлівна (1898,Любомль,Волинська губернія, - 1986, Київ) — українська акторка театру і кіно. Лауреатка державної премії імені Тараса Шевченка (1984), народна артистка СРСР (1944), Герой соціалістичної праці (1974).

34	провулок	Сибірський	Биковський, малий	Сибір — великий історико-географічний регіон в рф	провулок Бориса Лятошинського Бур'яненко Богдан	Лятошинський Борис Миколайович (1895, Житомир —1968,Київ)— український композитор, диригент і педагог, один із представників модернізму та експресіонізму в українській класичній музиці. Лауреат державної премії ім. Т.Г.Шевченка. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1945), народний артист УРСР (1968).
35	провулок	Сурикова	Н.Олексіївка, малий	Суриков Василь Іванович (1848 —1916) — російський художник, автор кількох монументальних полотен з історії росії та портретів. Стосунку до міста не мав.	провулок Сергія Шаповалова Музей мистецтв	Шаповалов Сергій Гаврилович (1943, с. Інгуло-Кам'янка, Новгородківський район, Кіровоградська область – 2021, м. Кропивницький) – заслужений художник України, член Національної спілки художників України.
36	провулок	Толбухіна	О.Балка, малий	Толбухін Федір Іванович (1894, Ярославська губернія — 1949, москва) — радянський воєначальник, Маршал Радянського Союзу (з 1944 р.), Герой Радянського Союзу (1965, посмертно), Герой Народної Республіки Болгарія, Народний Герой Югославії, кавалер ордену «Перемога». Після війни маршал Толбухін — головнокомандувач Південною групою військ на території Румунії та Болгарії, створеної для ймовірних військових дій на Балканах (розформована в лютому 1947). З січня 1947 року — командувач військами Закавказького військового округу. Депутат Верховної Ради СРСР II скликання (1946–1949). Помер в москві. Був кремований, урна з прахом похована в кремлівській стіні на червоній площі.	провулок Терентія Уманського міська топонімічна комісія	Уманський Терентій Хомич (1906, Верблюжка — 1992, Київ) — радянський воєначальник, командир 240-ї стрілецької дивізії, Герой Радянського Союзу (1943). Начальник Київського суворовського училища у 1956–1958 роках, генерал-майор.
37	провулок	Уляни Громової	Катранівка, малий	Громова Уляна Матвіївна (нар. 3 січня 1924, Сорочкине Луганська обл. — 16 січня 1943, там само) — радянська підпільниця, член штабу підпільної молодіжної організації «Молода гвардія». Герой Радянського Союзу (1943).	провулок Христини Сушко міська топонімічна комісія	Сушко Христина Євгенівна (1894, Київ — 1967, Женева, Швейцарія) — українська військова медиканка, поручниця, офіцерка в армії Української Народної Республіки.
38	провулок	Успенського	Масляниківка, середній	Успенський Гліб Іванович (1843, Тула -1902, Петербург) — російський письменник, народник До міста стосунку не мав.	провулок Баштанський міська топонімічна комісія	На честь міста Баштанки Миколаївської області, його жителів, які розбили ворожу техніку та зупинили наступ на центр України, на Кіровоградщину, у березні 2022 року. Провулок розташований на перетині з дорогою у напрямку на Баштанку.
39	вулиця	Чайковського	В.Балка, велика	Чайковський Петро Ілліч (1840, Воткінськ, Вятська губернія, російська імперія — 1893, Санкт-Петербург, російська імперія) — російський композитор, диригент і педагог.	вулиця Алли Горської міська топонімічна комісія	Горська Алла Олександрівна (1929, Ялта, - 1970, Васильків, Київська область) — українська художниця та дисидентка, громадська діячка, одна із засновниць та найяскравіших творчих особистостей покоління руху шістдесятництва, одна з перших представниць андерграунду, діячка правозахисного руху 1960-х в Україні. Працювала в монументальних творах, мозаїці, графіці та живопису. Вбита 28 листопада 1970 року.
40	провулок	Чайковського	В.Балка, великий	Чайковський Петро Ілліч (1840, Воткінськ, Вятська губернія, російська імперія — 1893, Санкт-Петербург, російська імперія) — російський композитор, диригент і педагог.	вулиця Амвросія Ждахи міська топонімічна комісія	Ждаха Амвросій Андрійович (1855, Очаків — 1927, Одеса) — український ілюстратор і художник. Першим з українських графіків розпочав працю над комплексним оформленням «Кобзаря» Тараса Шевченка.
41	вулиця	Чехова	Некрасівка, велика	Чехов Антон Павлович (1860, Таганрог – 1904, Баденвайлер, Німецька імперія), російський письменник українського походження. Лікар за фахом. Почесний академік Імператорської Академії наук з розряду красного письменства.	вулиця Миколи Зерова міська топонімічна комісія	Зеров Микола Костянтинівич (1890, Зінків, Полтавська губернія — 1937, Сандармох, Карельська АРСР) — український поет, літературознавець, літературний критик, полеміст, лідер «неокласиків», майстер сонетної форми та перекладач античної поезії.
42	вулиця	Чкалова	Н.Балашівка, середня	Чкалов Валерій Павлович (1904, Горьковська область – 1938, Москва) - радянський льотчик-випробувач, комбриг, Герой Радянського Союзу.	вулиця Віктора Похилєнка міська топонімічна комісія	Віктор Федорович Похилєнко (1953 – 2020, Кропивницький) — балетмейстер заслуженого ансамблю народного танцю України «Ятрань», заслужений працівник культури України, народний артист України, професор кафедри музичного мистецтва і хореографії ЦДПУ імені Володимира Винниченка, член Національної хореографічної спілки України. У 2006 році отримав орден «За заслуги» III ступеню. 2013 року нагороджений обласною премією у галузі культури «Духовний скарб Кіровоградщини»
43	провулок	Шишкіна	Куцівка, малий	Іван Іванович Шишкін (1832, Слабуга, Вятська губернія,— 1898, Санкт-Петербург.) — російський художник-пейзажист, живописець, рисувальник і гравер-аквафортист. Академік (1865), професор (1873), керівник пейзажної майстерні (1894–1895) Імператорської Академії мистецтв. Один із засновників Товариства пересувних художніх виставок.	провулок Михайла Бойчука міська топонімічна комісія	Бойчук Михайло Львович (1882, Романівка, Теребовлянський повіт, Королівство Галичини та Володимирії, Австро-Угорщина -1937, Київ) - український художник, маляр-монументаліст, засновник самобутньої школи українського мистецтва «бойчукізм», лідер групи «бойчукістів». Член Наукового товариства імені Шевченка (1912), Українського наукового товариства (1917). Один із засновників монументального мистецтва України ХХ століття. Представник Розстріляного відродження.